

Láprét-sztyeprét-szikes vegetációkomplex átmeneteinek mintázata és háttérfeltételei Pattern and background of transitions in a marsh-steppe meadow-salty vegetation complex

MARGÓCZI Katalin – SZANYI János – KÖRMÖCZI László – ARADI Eszter – ZALATNAI Márta

A Dél-Kiskunság buckaközi mélyedéseiben sok védett fajt tartalmazó, természetközeli homoki sztyeprétek, kékperjések, magassásosok, mézpázsitosok, szikes rétek, és vakszikes élőhelytípusok fordulnak elő. A vegetáció mintázatát és dinamikáját döntően a felszíni és felszín alatti vizek mozgása és összetétele a talaj- és mikrodomborzati viszonyokkal összefüggésben határozza meg. Korábbi vizsgálataink az értékesebb növényfajok, és növényállományok előfordulásának és mintázatának feltárására irányultak. Az eredmények alapján, 2004-ben, két értékes semlyékben hidrogeológiai szempontok figyelembe vételével két-két talajvízszint észlelő kutat létesítettünk, amelyben a vízszintet automatikusan észlelő műszert helyeztünk el. A semlyékeken belül észlelt talajvízszint dinamikai mintázatokat összehasonlítottuk a régióban a vízügyi szolgálat által több évtizede működtetett talajvízszint észlelő kutak adataival. Megvizsgáltuk, hogy a regionális talajvízszint adatokból mennyire lehet következtetni a vizsgált területek lokális talajvízszint dinamikájára. Két alkalommal vízkémiai vizsgálatokat végeztünk. A vegetációtípusok átmeneteit három kisebb léptékű (25×25 cm-es cellaméretű) és két nagyobb léptékű (5×5 m-es cellaméretű) szelvény felvételezésével tártuk fel, az egyik szelvényben a felső talajréteget mintavételeztük. A növényfajok cellánkénti előfordulásának és borításértékeinek feldolgozását mozgó ablak módszerrel végeztük el. Az eredmények alapján jellemeztük a semlyékek vegetációját jellemző széles átmeneti zónákat, amelyekben a szikes, lápos és sztyepréti vegetáció fajai keverten fordulnak elő. Az átmeneti zónák szélességét és elhelyezkedését összefüggésbe hoztuk a felszín alatti vizek dinamikáját jellemző mintázattal. Meghatároztuk a különböző vegetációs zónákra jellemző talajvízszintet és annak éves változását. Feltételezzük, hogy az átmeneti zóna megléte és szerkezete biztosítja a „tiszta” vegetációtípusok rezilienciáját, esetünkben a talajvízszint hosszú távú változásának degradáció nélküli követését.